

Anonimizirana različica

Prevod

C-49/22 – 1

Zadeva C-49/22

Predlog za sprejetje predhodne odločbe

Datum vložitve:

24. januar 2022

Predložitveno sodišče:

Landesgericht Korneuburg (Avstrija)

Datum predložitvene odločbe:

4. januar 2022

Pritožnica in tožena stranka v prvotnem postopku:

Austrian Airlines AG

Nasprotna stranka v pritožbenem postopku in tožnik v prvotnem postopku:

TW

[...] (ni prevedeno)

Landesgericht Korneuburg (deželno sodišče v Korneuburgu, Avstrija) kot pritožbeno sodišče je [...] (ni prevedeno) v zadevi tožnika **TW**, [...] (ni prevedeno) proti toženi stranki **Austrian Airlines AG**, [...] (ni prevedeno) Dunaj-letališče, [...] (ni prevedeno) zaradi plačila **1000 EUR** [...] (ni prevedeno) v zvezi s pritožbo tožene stranke zoper sodbo Bezirksgericht Schwechat (okrajno sodišče v Schwechatu, Avstrija) z dne 13. aprila 2021, 26 C 276/20p-12, [...] (ni prevedeno) sprejelo sklep:

I. Sodišču Evropske unije se na podlagi člena 267 PDEU v **predhodno odločanje** predložita ti vprašanji:

1. Ali je treba člen 5(1)(a) in člen 8(1)(b) Uredbe (ES) št. 261/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. februarja 2004 o določitvi skupnih pravil glede odškodnine in pomoči potnikom v primerih zavrnitve vkrcanja, odpovedi ali velike zamude letov ter o razveljavitvi Uredbe (EGS) št. 295/91

(Uredba št. 261/2004) razlagati tako, da je treba za spremembo poti pod primerljivimi pogoji prevoza na njihov končni namembni kraj, ki jo mora dejanski letalski prevoznik ponuditi v primeru odpovedi leta, šteti tudi let za vrnitev v domovino, opravljen v okviru javnih nalog države, kadar dejanski letalski prevoznik sicer ne more utemeljiti pravice do prevoza potnika, vendar bi ga lahko prijavil za ta let in prevzel stroške, pri čemer ta let na podlagi pogodbenega sporazuma z državo nazadnje opravi z istim letalom in z istim časom odhoda in prihoda, ki bi bila predvidena za prvotno odpovedani let?

2. Ali je treba člen 8(1) Uredbe (ES) št. 261/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. februarja 2004 o določitvi skupnih pravil glede odškodnine in pomoči potnikom v primerih zavrnitve vkrcanja, odpovedi ali velike zamude letov ter o razveljavitvi Uredbe (EGS) št. 295/91 (Uredba št. 261/2004) razlagati tako, da ima potnik, ki se sam prijavi za let za vrnitev v domovino, opisan v prvem vprašanju, in državi zanj plača obvezen prispevek za stroške, neposredno na podlagi Uredbe št. 261/2004 pravico, da mu letalski prevoznik povrne te stroške, tudi če ti stroški niso izključno zgolj stroški leta?

II. [...] (ni prevedeno) (prekinitev postopka)

OBRAZLOŽITEV

A. Dejansko stanje

Tožena stranka je avstrijski letalski prevoznik. Tožnik in njegova žena sta imela potrjeni rezervaciji za leta OS 17, dne 7. marca 2020, z Dunaja (VIE) na Mauritius (MRU) in OS 18, dne 20. marca 2020, z Mauritiusa (MRU) na Dunaj (VIE), ki ju je opravila tožena stranka. Oba leta tožečih strank sta bila del paketne ponudbe.

Medtem ko je bil let OS 17 opravljen po voznem redu, je tožena stranka 18. marca 2020 zaradi pandemije COVID 19 in ukrepov avstrijske zvezne vlade, sprejetih v zvezi s tem, let OS 18 odpovedala. Čeprav je imela kontaktne podatke tožnika in njegove žene, ju ni kontaktirala in ju zato tudi ni opozorila na njune pravice v skladu s členom 8(1) Uredbe št. 261/2004. Šele 19. marca 2020 je tožnika in njegovo ženo poklical organizator potovanja, ki ju je obvestil o odpovedi leta in letu za vrnitev v domovino, ki ga je avstrijsko zunanje ministrstvo načrtovalo za 20. marec 2020. Drugih rednih letov takrat ni več bilo.

Tožnik in njegova žena sta se za ta let prek spleta registrirala na spletni strani zunanjega ministrstva. Zanj je vsak od njiju zunanjemu ministrstvu plačal obvezen prispevek za stroške v višini 500 EUR. Ta let je opravila tožena stranka pod številko leta OS 1024 z istim časom odhoda in prihoda, ki bi bila predvidena za let OS 18. Tožena stranka ni mogla potnikom spremeniti rezervacije na ta let za vrnitev v domovino, vendar bi jih lahko registrirala na spletni strani zunanjega ministrstva in jim povrnila stroške. Deleža, ki ga je od zneska 500 EUR, ki ga je moral plačati vsak potnik, prejela tožena stranka, ni mogoče ugotoviti.

Žena tožnika je tožniku odstopila svoje zahtevke, ki izhajajo iz odpovedi leta OS 18.

B. Trditve in predlogi strank

Tožnik je s tožbo z dne 14. septembra 2020 najprej zahteval 900 EUR z obrestmi. Navedel je, da je tožena stranka sicer opravila let OS 18, vendar ga je z zneskom 900 EUR „dvojno zaračunala“. S pripravljeno vlogo z dne 27. januarja 2021 je svoj zahtevek razširil na 1000 EUR z obrestmi in navedel, da je tožena stranka sicer odpovedala let OS 18, nato pa ga je „prikrito, kot vladni letalski prevoznik“ vendarle opravila, za kar je moral vsak potnik plačati znesek 500 EUR. Zato naj bi bil let opravljen, vendar naj bi bil „z zneskom 500 EUR dvojno zaračunan“. Ne le, da naj tožena stranka v nasprotju s členom 8(1)(b) Uredbe št. 261/2004 ne bi ponudila ali organizirala nadomestnega prevoza, ampak naj bi prevoz, ki ga je tožnik sam organiziral, celo še zaračunala. Ker naj glede tega ne bi izpolnila svojih obveznosti na podlagi prava Unije, naj bi odgovarjala za škodo, ki naj bi tožniku nastala zaradi tega, ker naj bi si moral na svoje stroške priskrbeti nadomestni prevoz in pomoč.

Tožena stranka je predlagala, naj se tožba zavrne, prerekala tožbene navedbe in v glavnem odgovorila, da je bilo treba let OS 18 odpovedati zaradi pandemije COVID 19. Tožnik naj bi v končni namembni kraj prispel s pomočjo akcije za vrnitev državljanov v domovino, ki jo je izvedlo zunanje ministrstvo; tožena stranka naj tožniku za to ne bi ničesar zaračunala. Let OS 18 naj bi bil rezerviran v okviru paketa; tožnik naj ne bi dokazal cene vozovnice za ta let, zaradi česar naj bi bil tožbeni zahtevek nedosleden. Organizator potovanja naj toženi stranki ne bi sporočil kontaktnih podatkov tožnika. Let za vrnitev v domovino naj ne bi bil nadomestni let v smislu člena 3(3) Uredbe št. 261/2004, ker naj ne bi šlo za tarifo, dostopno širši javnosti. Drugi redni leti naj ne bi bili na voljo. Izključno zunanje ministrstvo naj bi moralo odločiti, kdo bo potoval na letu za vrnitev v domovino; zato naj tožena stranka tožniku ne bi mogla spremeniti rezervacije na ta let.

C. Dosedanji postopek

Sodišče prve stopnje je tožbenemu zahtevku v delu, v katerem se je nanašal na plačilo glavnice, v celoti ugodilo; v presežku, ki se je nanašal na plačilo nizkega zneska obresti, pa ga je zavrnilo, česar tožnik ni izpodbijal. Ugotovilo je dejansko stanje, ki je v povzetku opisano zgoraj, in pravno presodilo, da je tožena stranka odpovedala let OS 18 in je bila v skladu s členom 5(1)(a) Uredbe št. 261/2004 zavezana ponuditi pomoč v smislu člena 8 Uredbe št. 261/2004. V primeru kršitve te obveznosti naj bi bili potniki upravičeni uveljavljati pravico do odškodnine neposredno na podlagi prava Unije. Tožena stranka naj bi, ker potnikov ni obvestila o odpovedi leta in njihovi možnosti izbire na podlagi člena 8 Uredbe št. 261/2004, kršila svoje obveznosti in odgovarjala za škodo, ki naj bi vsakemu od potnikov nastala v višini 500 EUR. Izjava o odstopu naj bi se nanašala na to, da lahko tožnik uveljavlja zahtevke svoje žene. Tudi če bi bila za uveljavljanje

pravice do odškodnine potrebna krivda tožene stranke, naj bi bila ta podana, ker tožena stranka ni registrirala potnikov na spletni strani zunanjega ministrstva in prevzela stroškov leta za vrnitev v domovino.

Tožena stranka to izpodbija s **pritožbo**, v kateri predlaga, naj se izpodbijana sodba spremeni tako, da se tožba zavrne; podredno predlaga, naj se sodba razveljavi. Kolikor je upoštevno za ta postopek za sprejetje predhodne odločbe, pritožnica trdi, da ji ni mogoče očitati krivdnega ravnanja, ki bi bilo vzrok za škodo potnikov. Pritožnica naj ne bi mogla spremeniti rezervacije potnikom. Rednih letov naj ne bi bilo več, let za vrnitev v domovino pa naj ne bi bil nadomestni prevoz v smislu člena 8 Uredbe št. 261/2004, saj naj pritožnica ne bi mogla vplivati na to, da bi se potnikom spremenila rezervacija na ta let. Nasprotno, ta let naj bi bil javni ukrep države za vrnitev državljanov v domovino. Zahtevati od letalskega prevoznika, da mora registrirati potnike za take lete, naj bi presegalo okvir njegove dolžnosti skrbnosti. Znesek 500 EUR na potnika naj tudi ne bi bilo redno plačilo za prevoz, ampak prispevek za stroške, ki ga je zaračunala Republika Avstrija. Tudi če bi pritožnica napotila potnike na let za vrnitev v domovino, ki ga je organiziralo zunanje ministrstvo, bi morali ti plačati prispevek za stroške. Tudi če je treba to plačilo šteti za škodo, naj bi bil dogodek, ki je povzročil škodo, odpoved leta OS 18. Ta pa naj bi bila potrebna zaradi pandemije COVID 19 in naj je ne bi bilo mogoče očitati pritožnici.

Tožnik v **odgovoru na pritožbo** predlaga, naj se pritožba zavrne. V glavnem trdi, da je stališče sodišča prve stopnje pravilno.

Predložitveno sodišče je kot **pritožbeno sodišče** pristojno za odločanje o zahtevkih tožnika na drugi in zadnji stopnji. Pri tem se mora na podlagi določb nacionalnega procesnega prava omejiti na presojo pravnih vprašanj.

D. Pravne podlage

Obveznost letalskega prevoznika, da ponudi pomoč, izhaja iz teh določb Uredbe št. 261/2004:

Člen 5 – Odpoved leta

1. V primeru odpovedi leta:

[...]

(a) zadevnim potnikom ponudi pomoč dejanski letalski prevoznik v skladu s členom 8;

Člen 8 – Pravica do povračila stroškov ali spremembe poti

1. Pri sklicevanju na ta člen se potnikom ponudi izbira med: [...]

(b) spremembo poti pod primerljivimi pogoji prevoza na njihov končni namembni kraj takoj, ko je mogoče;

E. Obrazložitev predloga

Prvo vprašanje

Uvodoma je treba ugotoviti, da pomoč pri podpori in vračanju v nujnih primerih kot del konzularne zaščite spada med konzularne naloge Republike Avstrije (člen 3(2), točka 5, KonsG (zakon o opravljanju konzularnih nalog)). Njihovo opravljanje je javna naloga države (glej RIS-Justiz RS0132961). Toženi letalski prevoznik je pri tem sodeloval kot pogodbeni partner Republike Avstrije, vendar ni imel vpliva na njeno odločitev.

Zato je izid spora odvisen od pravilne razlage besed „ponudi“ iz člena 5(1)(b) Uredbe št. 261/2004 in „spremembo poti“ iz člena 8(1)(b) Uredbe št. 261/2004.

Besedo „ponudi“ iz člena 5(1)(b) Uredbe bi bilo mogoče razumeti tako, da sicer ni treba, da dejanski letalski prevoznik sam opravi nadomestni prevoz, vendar mora potniku priskrbeti iztožljivo pravico do prevoza pri drugem letalskem prevozniku. To je v skladu s stališčem, ki se delno zastopa v literaturi, da mora letalski prevoznik potniku priskrbeti vozovnice za nadomestni let in mu jih dati na voljo [...] (ni prevedeno). V členu 2(f) Uredbe št. 261/2004 je vozovnica opredeljena kot veljavni dokument, ki daje pravico do prevoza, [...], ki ga izda ali potrdi letalski prevoznik ali njegov pooblaščen posrednik.

To se nanaša na bistvo trditev pritožnice, ki se sklicuje na to, da v obravnavanem primeru potnikom ni mogla priskrbeti take pravice.

Če se obveznost dejanskega letalskega prevoznika nanaša na priskrbo pravice, vendar take pravice ne more priskrbeti, bi bilo mogoče zastopati stališče, da to, da niso bili sprejeti drugi ukrepi, kot je v obravnavanem primeru registracija potnikov za let za vrnitev v domovino, ne pomeni kršitve obveznosti pomoči iz člena 8 Uredbe št. 261/2004 in zato tudi ni navezne točke za pravico do odškodnine v smislu odločbe Sodišča C-83/10, *Rodriguez/Air France*.

Vendar predložitveno sodišče meni, da obstajajo tudi argumenti za to, da obveznost na podlagi člena 8(1)(b) Uredbe št. 261/2004 ne velja le za primere, v katerih letalski prevoznik lahko priskrbi tako pravico.

Po eni strani je Sodišče v zvezi s členom 9(1)(b) Uredbe št. 261/2004 presodilo, da ta določba ne opredeljuje podrobnih pravil, ki urejajo pogodbeno razmerje, ki bi lahko izhajala iz izpolnitve te obveznosti (C-530/19, *NM/ON*, točka 28). To pomeni, da je Sodišče s tem presodilo, da letalski prevoznik na podlagi prava Unije ni zavezan poskrbeti za pogoje nastanitve. Zaradi enakega cilja obeh določb bi bilo mogoče ta sklep uporabiti za obravnavani primer. Glede na to se zdi

pravilno stališče, da ima letalski prevoznik tudi druge obveznosti in ne zgolj obveznost, da potniku priskrbi neposredno pravico do tretje osebe.

Po drugi strani je Sodišče pri razlagi Uredbe št. 261/2004 že večkrat opozorilo na cilj zagotavljanja visoke ravni varstva potnikov iz njene uvodne izjave 1 (C-74/19, TAP, točki 54 in 58; C-826/19, *WZ/Austrian Airlines AG*, točki 26 in 27). Obveznost zagotovitve nadomestnega prevoza takoj, ko je mogoče, ne zajema le obveznosti, da se ga ponudi, ampak tudi, da se nosi stroške tega prevoza. Potnik sicer ni zavezan dejavno prispevati k iskanju ustreznega nadomestnega prevoza (C-354/18, *Rusu*, točka 55). Če pa to kljub temu počne in če si lahko zagotovi nadomestni prevoz pod primerljivimi pogoji, ki mu jih letalski prevoznik ne bi mogel priskrbeti, bi bilo v nasprotju s ciljem visoke ravni varstva, če letalski prevoznik samo zato tudi ne bi bil zavezan nositi stroškov tega nadomestnega prevoza.

Nazadnje pa je odločitev odvisna tudi od tega, ali je treba let za vrnitev v domovino, ki ga opravi država, šteti za „spremembo poti pod primerljivimi pogoji prevoza“ v smislu člena 8(1)(b) Uredbe št. 261/2004.

Predložitveno sodišče glede tega meni, da se element „primerljivi pogoji prevoza“ nanaša predvsem na dejanske okoliščine prevoza, kot je uporabljeno prevozno sredstvo, predvideni čas odhoda in prihoda ter pot. Zato ne dvomi v to, da je bil let, ki je predmet presoje v obravnavanem primeru, opravljen pod primerljivimi pogoji.

Vendar pritožnica meni, da ne gre za spremembo poti v smislu člena 8(1)(b) Uredbe št. 261/2004, ker je bil let za vrnitev v domovino opravljen po tarifi, ki ni neposredno ali posredno na voljo širši javnosti in za katero se zato v skladu s členom 3(3) Uredbe št. 261/2004 ta uredba ne uporablja.

Tudi ta argument po mnenju predložitvenega sodišča ni prepričljiv. Opozoriti je treba, da je v členu 8(1)(b) Uredbe št. 261/2004 omenjena zgolj „sprememb[a] poti pod primerljivimi pogoji prevoza na njihov končni namembni kraj“. Na podlagi te določbe ni mogoče sklepati, da se kot nadomestni prevoz upoštevajo le leti, za katere se uporablja ta uredba. Sodišče je sicer razsodilo, da tudi let, ki se potnikom v skladu s členom 8(1) Uredbe št. 261/2004 ponudi kot nadomestni prevoz in ga ti sprejmejo, spada na področje uporabe te uredbe (C-832/18, *Finnair*). Vendar je Sodišče tako razsodilo v zadevi, v kateri je bila potnikom dejansko spremenjena rezervacija na drug redni let. Zato te razsodbe ni mogoče brez dvoma razumeti tako, da bi moral biti nadomestni prevoz vsekakor opravljen v obliki leta, za katerega se uporablja Uredba.

Drugo vprašanje

Sodišče je že presodilo, da so letalski potniki, če prevoznik ne izpolni obveznosti, ki so mu naložene na podlagi členov 8 in 9 Uredbe št. 261/2004, upravičeni, da na podlagi elementov, navedenih v teh členih, uveljavljajo pravico do odškodnine, ki ne temelji na nacionalni odškodninski zakonodaji (C-83/10, *Sousa Rodriguez/Air*

France, točka 43 in naslednje). Poleg tega je v zvezi s členom 9(1)(b) Uredbe št. 261/2004 že ugotovilo, da se pravica potnika do odškodnine opredeli na podlagi meril potrebnosti, primernosti in razumnosti (C-12/11, *McDonagh/Ryanair*, točka 66, in C-530/19, *NM/ON*, točka 36).

Predložitveno sodišče meni, da je treba enaka merila uporabiti tudi za pravico do odškodnine, kadar prevoznik ne izpolni obveznosti, ki so mu naložene na podlagi člena 8(1)(b) Uredbe št. 261/2004. Torej bi moral letalski prevoznik v primeru, kot je obravnavani, te stroške povrniti v celoti, tudi če se ne nanašajo izključno na prevoz.

Predložitvenemu sodišču se zdi ta razlaga možna zato, ker bi najbolj prispevala k uresničitvi cilja člena 8(1)(b) Uredbe št. 261/2004, ki je, da potnik v namembni kraj prispe čim hitreje [...] (ni prevedeno). V nasprotnem primeru bi bili namreč lahko potniki, ki jim je iz kakršnega koli razloga uspelo organizirati ustrezen nadomestni prevoz, ki ga letalski prevoznik dejansko ni mogel organizirati, primorani ne koristiti tega prevoza, ker bi morali sami nositi njegove stroške.

F. Postopek

[...] (ni prevedeno) (postopkovne navedbe)

[...] (ni prevedeno) (prekinitev postopka)

Landesgericht Korneuburg (deželno sodišče v Korneuburgu) [...] (ni prevedeno)

Korneuburg, 4. januarja 2022

[...] (ni prevedeno)